

Klasik Divan Metinler Dizisi III

ARAP-FARS EDEBİYATI OKUMALARI

I-II-III-IV

SADIK ARMUTLU

HAZIRLAYANLAR

SEVNUR GİZEM DORUK - AYFER TURAN

dünbugün
yarın

Bu PDF dokümanı, kitabın bir kısmını içermektedir.
DBY okurları için özel olarak oluşturulmuştur.

“dün”den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

“dün”den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

© 2024, DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI™

Tüm hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım amacıyla ve araştırma için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir şekilde kopya edilemez, elektronik ve mekanik yolla çoğaltılıp, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

DBY: 397

Edebiyat: 207

Klasik Divan Metinler Dizisi: 3

ISBN 978-625-6063-52-5

Sertifika No: 52315

Baskı Tarihi: İstanbul, 2024

Yazar: Sadık Armutlu

Hazırlayanlar: Sevnur Gizem Doruk, Ayfer Turan

Editör: Esra Aka

Tashih: Ayşenur Halidi Lorci

Yayın Yönetmeni: İrfan Güngörür

Baskı Hazırlık: DBY Ajans

Baskı/Cilt:

Meteksan Matbaacılık ve Teknik Sanayi Tic. A.Ş.

(Sertifika No: 46519)

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI / Library Cataloging-in-Publication Data (CIP)

Armutlu, Sadık

Klasik Divan Metinler Dizisi III: Arap-Fars Edebiyatı Okumaları I-II-III-IV

Yazar: Sadık Armutlu (Doç. Dr.), Hazırlayanlar: Sevnur Gizem Doruk,

Ayfer Turan, Editör: Esra Aka

İstanbul : DBY Yayınları, 2024.

274 s. ; 13,5 x 21,0 cm ___ (DBY Yayınları ; No. 397) ___

ISBN 978-625-6063-52-5

1- Edebiyat 2- Arap Edebiyatı 3- Fars Edebiyatı

İçindekiler

Sunuş..... 9

Ön Söz..... 13

ARAP-FARS EDEBİYATI OKUMALARI I

Arap Edebiyatının Kaynakları, Oluşumu ve Osmanlı Sahasına

Etkileri..... 45

Arap Edebiyatı..... 45

Arapların Tarih Sahnesine Çıkışı..... 46

Arap Şiiri..... 47

Klasik Arap Edebiyatının Kaynakları..... 48

Arap Şiirinin Kaynakları..... 53

Arap Edebiyatının Devreleri..... 56

Arap Edebiyatında Dönemlerin ve Şairlerin Tasnifi..... 59

1. Câhiliye Dönemi Arap Edebiyatı..... 59

2. İslâmî Dönem..... 62

Soru-Cevap..... 68

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI

Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4

Cağaloğlu - Fatih / İstanbul

Tel.: +90 212 526 98 06

www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

ARAP-FARS EDEBİYATI OKUMALARI II

Emevî ve Abbâsî Edebiyatının Fars ve Osmanlı Edebiyatına Etkileri	77
1. Emevîler Dönemi.....	80
2. El-Gazelü'l-Hadarî.....	90
Hadârî Gazelin Doğuşu.....	95
Hadârî Gazelin Özellikleri.....	96
Türk Şiirinde Hadârîlik	109
Arap Hadârî Şairler ve Nedîm.....	121
Uzrî Gazel ve Doğuşu.....	124
Uzrî Aşk.....	127
Uzrî Gazelin Özellikleri.....	133
Abbâsîler Dönemi Edebiyatı	137
Abbâsî Medeniyetinin Oluşumu.....	138
El-Muvelled ve El-Muhdes Şairler.....	141
Abbâsî Dönemi Şiirindeki Yenilikler.....	142
Tasavvufî Şiir.....	149
Tasavvufî Şiirin Tarihsel Süreci.....	149
Soru-Cevap	152

ARAP-FARS EDEBİYATI OKUMALARI III

Arap Edebiyatının Fars Edebiyatına Etkileri	157
Arap Dili ve Edebiyatının İran'a Girişi.....	160
İran Coğrafyasında Arap Edebiyatının Başlaması: İran'da Emevî Şiiri.....	164
İran Coğrafyasında Abbâsî Şiiri.....	167
Muhdes Şairlerin Öncüleri:.....	172
Abbâsî Şiirine Katkı Yapan Türk Şairler.....	176
Arap Edebiyatının Etkisinde Fars Edebiyatının Doğuşu.....	178
Arap Edebiyatı Gölgesinde Fars Şiirinin Oluşumu.....	180
İlk Farsça Şiir Söyleyen Fars Şairleri.....	184

Arapça Şiirlerin Farsçaya Tercüme Edilmesi ve İlk Farsça Şiirlerin Yazılması.....	188
Arap Şiir Tematığının Fars Şiir Tematığına Etkileri.....	199

Soru-Cevap	210
-------------------------	-----

ARAP-FARS EDEBİYATI OKUMALARI IV

Arap-Fars Gazel Mirasının Osmanlı Gazelinde Kullanımı	215
Arap Gazelinin Fars Şiirinde Kullanımı ve Fars Şiirinde Gazelin Dönüşümü.....	215
Fars ve Osmanlı Gazeli: Benzeyen ve Ayrışan Noktalar.....	220
Aşkın Kullanımı.....	234
Türk Kelimesinin Arap-Fars Edebiyatında Kullanımı.....	236
Soru-Cevap	243
Sonuç	247
Kaynaklar	253

Sunuş

Edebiyat; insanların duygu, düşünce, hayal gücü ve deneyimlerini dil aracılığıyla ifade etme sanatıdır. Edebiyat; kültürel bir miras olarak da kabul edilmekte ve bir toplumun değerlerini, ideallerini, tarihini ve ruhunu yansıtmaktadır. Bu nedenle, edebiyatın birçok biçimi ve türü olup her biri insanlık tarihinde farklı bir rol oynamıştır. Her toplum kendi değerlerini yansıtan unsurlarla kendi edebiyatını oluşturmuştur. Arap edebiyatı, İslâm öncesi dönemden günümüze kadar uzanan zengin bir geçmişe sahip olmakla birlikte Arap kültürünün ve düşüncesinin derinliklerini yansıtan zengin bir mirası temsil edip geniş bir coğrafyada etkisini göstermektedir. Fars edebiyatı da önemli bir tarihî geçmişe sahiptir. Bu sebeple Fars edebiyatı, farklı toplumların edebiyatları arasında önemli bir köprü işlevi görmektedir. Zengin şiir geleneği ve derin felsefi düşünceleriyle tanınan Fars edebiyatı birçok kültüre ilham kaynağı olmuştur.

Bu çalışmada; Arap ve Fars edebiyatlarına dair bilgiler, bu edebiyatların Osmanlı edebiyatıyla olan münasebeti ve bu üç edebiyat arasındaki etkileşime dair bilgiler yer almaktadır. Doç. Dr. Sadık ARMUTLU tarafından gerçekleştirilen *Arap-Fars Edebiyatı Okumaları* isimli çalışmanın amacı, Arap-Fars edebiyatlarıyla ilgili bilgiler vermenin yanı sıra bu edebiyatlarla ilgili akla gelebilecek sorulara cevap

verip aralarındaki ilişki bakımından hakkında yanlış bilinenleri bertaraf etmektir. Dört ders olarak gerçekleştirilen çevrim içi derslerin ilkinde; Arap ırkı, coğrafyası, Arap toplumunun tarih sahnesine çıkışı, edebiyatın oluşumu, tarihsel süreci, kaynakları ve Osmanlı edebiyatına etkileri üzerinde durulmuştur. Arap edebiyatının devrelere ayrılmasındaki siyasi, sosyal sebeplerden bahsedilerek bu devreler, *Câhiliye, İslâmî, Abbâsîler, İnhitat ve el-edebü'l Cedit* ana başlıkları altında incelenmiş ve detaylı bilgiler verilerek yaşadıkları devrelere göre tasnif edilen şairler sıralanmıştır.

Çalışmanın ikinci bölümünde; Arap edebiyatını büyük ölçüde etkileyen ve şekillendiren Emevî ve Abbâsî Dönemleri üzerinde durulmuş, Fars ve Osmanlı edebiyatlarına etkisi incelenmiştir. Bu dönemlerde değişen sosyal hayat, onunla birlikte değişen hayat felsefesi ve bunların edebiyata nasıl yansıdığı anlatılmıştır. Emevîler Dönemi'nde; zenginleşme olgusuyla şehirleşen Arap toplumunda eğlence kültürünün edebiyata olan etkileri incelenmiş, değişen zihniyetle ortaya çıkan *hadarî* ve *uzrî* gazel kavramları üzerinde durulmuştur. Ayrıca *Arap Hadarî Şairler ve Nedîm* mukayese edilerek aradaki münasebet incelenmiştir.

Arap-Fars Edebiyatı Okumaları derslerinin üçüncü bölümünde; genel itibarıyla Arap edebiyatının İran'a nasıl girdiği, Fars edebiyatını nasıl etkilediği ve Fars edebiyatının bu süreçte nasıl oluştuğu üzerinde durulmuştur. Arap edebiyatının tesiri yahut Fars edebiyatının tesiri altında oluşan edebiyat denildiği vakit, kastedilen ifadenin taklidi bir edebiyat olmadığı aksine bunun doğal bir evre olduğu görüşü savunulmuş ve tespit edilmeye çalışılmıştır. Ayrıca Abbâsî edebiyatına katkısı olan Türk şairler üzerinde de durularak sadece Abbâsî edebiyatının klasik Türk edebiyatına tesirinin söz konusu olmadığı, karşılıklı bir etkileşimin mevcudiyetine değinilmiştir. Akabinde ise Arap şairlerinin Farsçaya tercüme edilme faaliyetlerinden bahsedilerek örnekler üzerinden Fars şiiri ve Arap şiiri mukayese edilmeye çalışılmıştır. Dördüncü bölümünde ise; Arap-Fars gazelinde kullanılan ortak

mirasın ve Osmanlı kültürüne ait millî unsurların Osmanlı gazelinde nasıl kullanıldığı incelenmiş, benzer ve farklı yönleri üzerinde durulmuş ve usta şairlerin şiirlerinden örneklerle pratik yapılarak açıklanmaya çalışılmıştır. Ayrıca gazelin ana teması olan aşk mazmununun ve Türk kelimesinin gazelde nasıl kullanıldığına da değinilerek daha iyi anlaşılması amaçlanmıştır.

Bu çalışma Klasik Divan Topluluğunun önderliğinde Doç. Dr. Sadık ARMUTLU'nun fahrî olarak vermiş olduğu çevrim içi *Arap-Fars Edebiyatı Okumaları* derslerinin deşifre edilmesiyle meydana gelmiştir. Derslerin bölümler halinde ayrılmış olduğu bu kitapta her bölüm başında dersin işlendiği videoyu izlemek isteyenler için QR kod imkânı bulunmaktadır.

Büyük emeğin neticesi olan bu çalışmanın vücuda gelmesinde *Arap-Fars Edebiyatı Okumaları* derslerimizi gerçekleştiren, saatler süren derslerin ardından katılımcıların sorularını sabırla cevaplayan kıymetli hocamız Doç. Dr. Sadık ARMUTLU'ya sonsuz teşekkür ederiz. İlk günden beri topluluğumuzu yalnız bırakmayan, sohbetlerimize konuk olma nezaketi göstererek bizlere destek olan ve bu yolda üzerimizde emeği olan bütün hocalarımıza teşekkürü borç biliriz. Dört dersten oluşan *Arap-Fars Edebiyatı Okumaları* derslerinin gerçekleşmesinde büyük emeği olan Klasik Divan Topluluğunun kurucu üyeleri başta olmak üzere gönüllülük esasıyla bir araya gelen her bir arkadaşımıza teşekkür ederiz. Bu eserin basımını üstlenen ve süreç boyunca titizlikle çalışan İrfan GÜNGÖRÜR şahsında tüm Dün Bugün Yarın Yayınları çalışanlarına şükranlarımızla...

Sevnur Gizem DORUK

Ayfer TURAN

Ekim, 2024

Kaynaklar

- Abdu'l-Câbir, Su'ûd Mahmûd. *eş-Şi'r Fi Rihabi Seyfu'd-Devle el-Hamdânî*. Beyrut: Mü'essesetü'r-Risâle, 1981.
- Abdullah, Muhammed Hasan. *Sûretü'l-Mer'e Fi's-Şi'ri'l-Umevî*. Kuveyt: Zâtu's-Selâsil, 1407.
- Abdulvâhid, Mustafâ. *Dirâset el-Hûb Fi'l-Edebi'l-Arabî*. Kahire: Dâru'l-Ma'ârif, 1972.
- Abdu'l-Vâsi' Cebelî. *Dîvân-ı Abdu'l-Vâsi' Cebelî*. neş. Zebîhullah Safâ. Tahran: İntişârât-ı Emîr Kebîr, 1339.
- Ahmed b. Ahnef. *Dîvânu el-Abbâs b. el-Ahnef*. thk. Âtike el-Hazercî. Kahire: Dâru'l-Kutubi'l-Mısriyye, 1373.
- Ahmed-i Dâ'î. *Ahmed-i Dâ'î Divanı*. neş. Mehmet Özmen. Ankara: TDK Yayınları, 2001.
- Ahmedî. *Dîvan*. neş. Yaşar Akdoğan. Ankara: T.C. KB Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü/e-Kitap, trs.
- Ahmet Paşa. *Ahmet Paşa Divanı*. neş. Ali Nihat Tarlan. İstanbul: MEB Yayınları, 1966.
- Aliyyu'l-Kârî. *el-Esrâru'l-Merfû'â Fi'l-Ahbâri'l-Mevdû'a*. thk. es-Sa'îd b. Besyûnî. Beyrut: 1985.
- Akkâd, Abbâs. *Cemil Buseyne*. Kahire: Dâru'l-Ma'ârif, 1967.
- Aksu, Ali. "Emeviler Döneminde Sosyal Tabakalar". *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 4/8, Sivas.
- Akün, Ömer Faruk. *Divan Edebiyatı*. İstanbul: DİA Yayınları, 2013.
- Alî, Muhammed Osmân. *Fi Edebî Mâ Kable'l-İslâm*, Trablus: 1406.
- Alî el-Kârî, Nûruddîn b. Alî b. Muhammed. *Esrâru'l-Merfû'a Fi'l-Ahbâri'l-Mevdû'a*. thk. Muhammed Lutfî es-Sebbâğ. Beyrut: 1406.
- Altınay, Ramazan. *Emevilerde Günlük Yaşam*. Ankara: Ankara Okulu Yayınları, 2006.

- Ambros, Edith Gülçin. "Osmanlı Gazeli ile Batı'nın Sonesi: Aşk İdeolojisinin Benzerliklerin Kökeni". *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları, Gazelden Gazele: Dünyün Şiirine Bugünden Bakışlar*. mlf. Ali Emre Özyıldırım vd. XI/66-86. İstanbul: Klasik Yayınları, 2016.
- Andrews, Walter- Kalpaklı, Mehmet (2018), *Sevgililer Çağı Erken Modern Osmanlı-Avrupa Kültürü ve Toplumunda Aşk ve Sevgili*, YKY, İstanbul.
- Anendrâc. *Ferheng-i Câmi'-i Fârsî*. nşr. Muhammed Debîr-i Siyâkî. Tahran: Kitâb-furûşî-yi Hayyâmî, 1360.
- Andıç, Fuat-Süphan. *Batiya Açılan Pencere Lâle Devri*. İstanbul: Eren Yayınevi, 2006.
- Antâkî, Dâvûd. *Tezyînu'l-Esvâk fi Ahbâri'l-Uşşâk*. Beyrut: Dârul-Hilâl, 1986.
- Arberry, Arthur. *Edebiyyât-i Klâsik-i Fârsî*. çev. Esedullâh-i Azâd. Tahran: 1371.
- Armutlu, Sadık. "Necâti Beg'in Dünya Görüşü ve Şiir Felsefesine Kaynaklık Eden Hadârî Şiir". Ölümünün 500. Yılında Necâti Beğ Anısına, I. Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Sempozyumu 15-17 Nisan 2009, Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi Yayınları, 2009.
- ..... "Klasik Türk Edebiyatı Geleneğinin Kaynağı Fars Edebiyatı mı? Abbasî Edebiyatı mı?", Adıyaman Üniversitesi Ulusal Eski Türk Edebiyatı Sempozyumu, 15-16 Mayıs 2009, Ankara: Adıyaman Üniversitesi Yayınları, 2009.
- ..... "Sözel Kültür ve Sözel İletişim Bağlamında Yazısız Şiirde Somut Anlatım Biçimi: Mu'allaka Örneği". *Edebiyat Fakültesi Şarkiyat Mecmuası* XV (2011).
- ..... "Derî Farsçasında Gazelin Oluşumu, Felsefesi: Bu Gazeldeki Aşk Söylemi ve Güzellik Unsurlarının Kaynağı olarak Hadârî ve Uzrî Gazel". *Doğu Esintileri*, 4/1 (2014): 33-120.
- ..... "Arap Edebiyatında Bir Tür Gazel". *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları, Gazelden Gazele: Dünyün Şiirine Bugünden Bakışlar*. mlf. Ali Emre Özyıldırım vd. XI. Klasik Yayınları, 2016.
- ..... "Klasik Arap, Fars ve Türk Şiirinde Güzek/Sevgili Proto Tipleri". *Doğu Esintileri* 7/2 (2017).
- ..... "Arap Şiirini Fars Şiirine Taşıyan Aykırı Bir Şair: Menûçihri-yi Dâmgânî". *Doğu Esintileri* 6 (2017).
- ..... "Menûçihri'nin Şarap Dünyası". *Doğu Esintileri* 8 (2018).
- ..... *Klasik Fars ve Türk Edebiyatında Şem'ü Pervâne Mesnevi-leri*. Erzurum: Fenomen Yayınları, 2018.
- ..... "Beşerî Aşk Bağlamında Arap Gazelinin Fars ve Türk Edebiyatına Yansıma Boyutu Üzerine: Gazelde Gelişim ve Dönüşüm". *Doğu Esintileri* 13 (2020): 175-246.
- ..... "Fars Şiirinde 'Türk' Kelimesine Yüklenen Anlamlar". *Doğu Esintileri* 12 (2020): 51-90.

- ..... *Arap şirinin gölgesinde serinleyen bir Fars şairi: Minûçihri-yi Dâmgânî*. Erzurum: Fenomen Yayınevi, 2020.
- ..... *Büyük Selçuklu Şiiri*. İstanbul: Selenge Yayınları, 2021.
- ..... *Gazel Felsefesi Gazelde Beşerî Aşkın Kaynaklarını Aramak Hadârîlik Uzrîlik*. İstanbul: Kesit Yayınları, 2021.
- ..... *Klasik Arap Fars ve Türk Edebiyatı İncelemeleri I-II*. İstanbul: Kesit Yayınları, 2021.
- Asım, Şekip. "İran'da Arap Şiiri (Emevi ve Abbasi Dönemleri)". Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2019.
- Asmaî. el-Asmaîyyât. thk. Ahmed Muhammed Şâkir-Muhammed A. Harûn. Kahire: 1955.
- Âşâ. *Dîvânu'l-A'şâ el-Kebîr Meymûn b. Kays*. nşr. Abdurrahmân el-Mustâvî. Beyrut: Dâru'l-Ma'ârif, 1430.
- Aşık, Nevzad. "Bedüzzaman el-Hemedânî". *TDV İslâm Ansiklopedisi*. İstanbul: 1992.
- Atabe, Abdu'r-Rahman. *Şâ'iru'l-Tabî'a, ed-Dâru'l-Arabiyyeti'l-Kitâbe*. Tunus: 1981.
- Atalay, Mehmet. *İran Edebiyatı Tarihi: Başlangıçtan Gaznelilere Kadar*. İstanbul: Demavend Yayınları, 2014.
- Âşık Çelebi. *Âşık Çelebi Divanı*. neş. Filiz Kılıç. Ankara: T.C. KB Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü/e-Kitap, 2017.
- Ateş, Ahmet. "Menûçihri". *İslâm Ansiklopedisi*. İstanbul: MEB yayınları, 1971.
- Atîk, Abdulazîz. *Fî'l-Edebi'l-İslâmi ve'l-Emevî*, Beyrut: 1422.
- Avfî, Muhammed. *Lubâbu'l-Elbâb*. neş. Sa'id Nefisî. Tahran: 1333.
- Avfî, Muhammed. *Cevâmiu'l-hikâyât*. nşr. Ca'fer Şiâr. Tahran: 1374.
- Aycan, İrfan. "Emevîler Döneminde İlmî Hayat". *Emevîler Dönemi Bilim Kültür ve Sanat Hayatı*. Ankara: İlahiyat Yayınları, 2003.
- Aydemir, Abdullah. *Tefsirde İsrailiyyat*. İstanbul: Beyan Yayınları, 2019.
- Aydın, Hasan. *Mitos'tan Lagos'a Eski Yunan Felsefesinde Aşk*. İstanbul: Bilim ve Gerçek Kitaplığı, 2013.
- Ayyıldız, Esat. *Abbâsî Dönemine Kadar Uzrî Gazel*. Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2016.
- Ayyıldız, Erol. "Ebû'l-Atâhiye". *TDV İslâm Ansiklopedisi*. İstanbul: 1991.
- Aziz Fehmî. *Mukârene Beyne's-Şi'ri'l-Emevî ve'l-Abbâsî Asri'l-Evvel*. Kahire: 1979.
- Azm, Sâdik Celâl el-. *Fî'l-Hubbi ve'l-Hubbi'l-Uzrî*. Beyrut: Menşûrâtü Nizâr Kabbânî, 1968.
- Babacan, İsrâfil. *Klasik Türk Şiirinin Son Baharı Sebki Hindî*. Ankara: Akçağ Yayınları, 2012.
- Bağdâdî, Hatîb. *Târihu'l-Bâğdâd*. Beyrut: trs.
- Bahâr, Melikuşşu'arâ Muhammed Tâkî. *Sebkinâsî Yâ Târih-i Tatavvur-i Nesri Fârsî*. Tahran, 1373.

- Bâkî. *Bâkî Divanı*. neş. Sebahattin Küçük. Ankara: TDK Yayınları, 1994.
- Baldick, Chris. "Courtly Love". *Oxford Dictionary of Literary Terms*. Oxford: University Press, 2004.
- Bâşâ, Ahmed Teymûr. *el-Hub ve'l-Cemâl İnde'l-Arab*. Kahire: İsâ el-Bâbî el-Halebî ve Şurekâhu, 1391.
- Bâşâ, Ömer Mûsâ. *Târîhu'l-Edebi'l-Arabî (el-Asru'l-Memlûkî)*. Dimaşk: 1409.
- Batal, Alî. *el-Sûreh fi'l-Şi'ri'l-Arabî Hatâ Âhiru'l-Karnî's-Sâniyyi'l-Hicrî*. Beyrut: Dâru'l-Endülis, 1983.
- Bayraktutan, Lütfî. *Şeyhilisâm Yahyâ Divanından Seçmeler*. Ankara: KTB Yayınları, 1990.
- Bayrav, Süheyla. "Courtois Aşk Anlayışında Arap Etkisi". *İstanbul Üniversitesi Şarkiyat Mecmûsü* 6 (1966).
- Baysan, Gül Tekay. "Bir Söylence İki Yapıt: Uzaktaki Prens ve Uzaktaki Âşık" *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 26/3 (2006).
- Baytop, Turhan. *İstanbul Lâlesi*. Ankara: KB Yayınları, 1992.
- Bedî' Şerîf, M. *es-Surâ Beyne'l-Mevâlî ve'l-Arap*. Kahire: 1954.
- Behrûz, Ekber. *Târîh-i Edebiyyât-ı Arab*. Tebriz: İntişârât-ı Dâniğâh-ı Tebriz, 1999.
- Behiştî Şîrâzî, Seyyîd Ahmed. *Rubâ'î-nâme Guzîde-i Rubâ'îyyât Ez Rûdekî-yi Semerkandî Tâ İmrûz Be-İnzîmâm-ı Şerh-i Rubâ'îyyât*. Tahran: 1372.
- Bekkâr, Yûsuf Huseyin. *İtticâhâtü'l-Gazel Fî'l-Karnî's-Sânî el-Hicrî*. Beyrut: 1981.
- Bekrî, Ebû Ubeyde. *Sımtu'l-Leâli Fî Şerhi Emâlî'i'l-Kâli*. neş. Abdulazîz el-Meymenî. Kahire: 1936.
- Behmenyâr, Ahmed. *Sâhib b. Abbâd*. Tahran: 1965.
- Bek, Mustafâ Kemâl Hilmi. *Ebû'l-Tayyîb el-Mütenebbî: Hayâtuhu ve Hulûkuhu ve Şi'ruhu ve Uslûbuhu*. nşr. Alî Ebû Zeyd. Dimeşk: Mekkebetu Sa'dedîn, 2006.
- Bell, Joseph Norment. *İslâm'da Aşk Tasavvuru-Hambelîlik Örneği*. çev. Yücel Aşkoğlu. İstanbul: İnsan Yayınları, 2010.
- Belâzurî, Ebû'l-Hasen Ahmed b. Yahyâ. *Fütûhu'l-büldân*. neş. Ömer Enîs et-Tabbâ'. Beyrut: Müessesetü'l-Me'ârif, 1987.
- Belâzurî. *Fütûhu'l-Buldân*. çev. Mustafâ Fayda. İstanbul: KTB Yayınları, 1987.
- Berânîk, Muhammed Ahmed. *Ebû'l-Atâhiyye*. Kahire: Matba'atu Mîsr, 1947.
- Berthels, Evgenii Eduardovich. *Yeni İran Edebiyatı II*. İstanbul: MEB Yayınları, 1977.
- Berthels, E. Eduardoviç. *Târîh-i Edebiyyât-ı İrân Ez Devrân-ı Firdevsî Tâ Pâyân-ı Ahd-i Selçukîyân*. ter. Sîrûs İzedî. Tahran: İntişârât-ı Hîrmend, 1378.
- Berthels, E. *Târîh-i Edebiyyât-ı Fârsî*. ter. Sîrûs-İ İzedî. Tahran: 1374.
- Beşşâr b. Burd. *Dîvânü Beşşâr b. Burd*. nşr. Muhammed et-Tâhûr b. Âşûr. Kahire: 1386.

- Beyhakî, Muhammed b. Hüseyin. *Târîh-i Beyhakî*. çev. Necati Lugal. neş. Hicabi Kırılgiç. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2022.
- Beyhakî, Ebû'l-Fazl Muhammed b. Hüseyin. *Târîh-i Beyhakî*. neş. Menûcihr Dâniş Pejûh. Tahran: İntişârât-ı Hîrmend, 1376.
- Beyyûmî, Sibâ'î. *Târîhu'l-Edebi'l-Arabî*. Mısır: 1376.
- Bosworth, E. C. *Târîh-i Gazneviyân*. ter. Hasan-ı Enûşe. Tahran: 1336.
- Boase, Roger. *The Origin and Meaning of Courtly Love: A Critical Study of European Scholarship*. Manchester: Manchester University Press., 1977.
- Browne, Edward Granville. *Târîh-i Edebiyyât-ı İrân/Ez Firdovsî tâ Sa'dî*. Çev. Fethullâh Muctebâî. Tahran: 1386.
- Browne, E. *A Literary History of Persia*. London, 1924.
- Brockelmann, Carl. *Târîhu'l-Edebi'l-Arabî*. çev. Abdulhalîm en-Neccâr. Kahire: trs.
- Buhtürî, Ebu İbade El-Velid b. Ubeyd b. Yahya. *Kitâbu'l-Hamâse*. Beyrut: Daru's-Sadir, 2009.
- Bulut, Hülya. *Yeniliklerle Dolu Yüzyıldan İki 'Yeni' İsim: Nedîm-Levni ve Eserlerindeki Sevgili Figürleri*. Ankara: Bilkent Üniversitesi, Ekonomi ve Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Master Tezi, 2001.
- Burhân-ı Kâtû'*. nşr. Muhammed Debîr Siyâkî. Tahran: Kitâb-furûşî-yi İbn Sînâ, 1342.
- Bustânî, Butros. *Udebâ'ul-Arab Fî'l-Câhiliyye ve Sadru'l-İslâm*. Beyrut: Dâru'l-Cil, 1989.
- Cahen, Claude. *Doğuştan Osmanlı Devleti'nin Kuruluşuna Kadar İslâmiyet*. çev. Esat Mermi Erendor. İstanbul: Bilgi Yayınevi, 2000.
- HYPERLINK "<https://www.kitapyurdu.com/yazar/ebu-osman-elcahiz-/180331.html>" Cahiz, Ebû Osman. *Türklerin Faziletleri*. çev. Ramazan Şeşen. İstanbul: Yeditepe Yayınevi, 2017.
- Câhîz. *Resâilu'l-Câhîz*. thk. Abdüsselâm M. Hârûn. Kahire: Mektebetu'l-Hâncî, 1399.
- Câhîz, Ebû Osmân Amr b. Bahr. *Resâ'ilu'l-Câhîz*. thk. Abdüsselâm M. Hârûn. Beyrut, 1411.
- Câhîz, Ebû Osmân Amr b. Bahr. *el-Beyân ve'l-Tebyîn*. thk. Abdüsselâm M. Hârûn. Beyrut, 1948.
- Câmî, Nüreddîn b. Abdurrahmân. *Leyli vu Mecnûn*. haz. Vâhid-i Destgirdî. Tahran: 1313.
- Câmî, Abdurrahman b. Ahmed. *Heft Evreng*. neş. Murtazâ Muderris-i Gilânî. Tahran: Mahâret Yayınları, 1384.
- Can, Yılmaz. *İslâm Şehirlerinin Fiziki Yapısı*. Ankara: 1995.
- Capella, Wilhelm. *Sokrattan Önce Felsefe*. çev. Oğuz Özügül. İstanbul: Kabalcı Yayınları, 1994-1995.
- Cebbûrî, Yahyâ. *Şi'ru'l-Câhili Hasâ'isuhû ve Funûnuhû*. Beyrut: 1407.
- Cemîl b. Ma'mer. *Dîvân*. neş. Hüseyin Nassâr. Beyrut: 1966.

- Cemil b. Ma'mer. *Dîvân*. neş. Fevzî Atevî. Beyrut: Dâr Şa'b, 1980.
- Cerîr b. 'Atiyye. *Şerhu Dîvânî Cerîr*. nşr. Tâcuddîn Şelâk. Beyrut, 1410.
- Cevârî, Ahmed Abdulsettar. *Hubbu'l-Uzri*. Beyrut: Mü'essesetü'l-Arabiyye, 2006.
- Cevizci, Ahmet. *Felsefe Sözlüğü*. İstanbul: Paradigma, 2000.
- Cevherî, İsmâ'il Hammâd. *Tâcu'l- Luğa ve Sihâhu'l-Arabiyye*. nşr. Ahmed Abdulgafûr Attâr. Kahire: 1337.
- Clot, Andre. *Hârûn Reşid ve Abbasiler Dönemi*. çev. Nedim Demirtaş. İstanbul: Tarih Vakfı ve Yurt Yayınları, 2007.
- Corbin, Henry. *İslâm Felsefesi Tarihi*. çev. Hüseyin Hatemi. İstanbul: İletişim Yayınları, 1986.
- Cumahî muhammed b. Sellâm. *Tabakâtu Fuhûli's-Şu'ârâ*. neş. Mahmûd b. Şâkir. Kahire: 1400.
- Çavuşoğlu, Mehmet. *Divanlar Arasında*. İstanbul: Kitabevi, 1998.
- Çelebi, İlyas. "Sâhib b. Abbâd". *TDV İslâm Ansiklopedisi*. İstanbul, 2008.
- Çeltik, Halil. *Rumeli Şairlerinin Şiir Dünyası*. Ankara: Kurgan Yayınları, 2013.
- Çetin, Nihad. *Eski Arap Şiiri*. İstanbul: Kapı Yayınları, 2011.
- Çetin, Nihad M. "Sibeveyh". *İslâm Ansiklopedisi*. İstanbul: MEB Yayınları, 1979.
- Çınar, Mustafa. *Arap Şiirinde Ravdîyyât*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, 1997.
- Çınar, Mustafa. "Üçüncü Abbasî Dönemi Arap Şiirinde Tabiat Tasviri". *EKEV Akademi Dergisi* 17 (2003): 223-236.
- Çiftçi, Faruk. *Endülüs'te Hilafet Dönemi Edebi Çevre*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Doktora tezi, 1999.
- Cihântâb, Efsâne. "Mahmûd-i Gaznevî", *Dânişnâme-i Fârsî, İntişârât-ı Vuzârât-ı Ferhengî ve İrşâd-ı İslâmî*, Tahran, 1378.
- Çoşkuner, Fahrettin. *Menüçehrî'yi Dâmgânî, Divanının Tahlili ve Tercümesi*. Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, 2002.
- Clot, Andre. *Hârûn Reşid ve Abbasiler Dönemi*. çev. Nedim Demirtaş. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2007.
- Dabbî, Mufaddal b. Muhammed. *el-Mufadalliyât*. neş. Ömer Farûk et-Tabbâ. Beyrut: Darû'l-Erkâm, 1419.
- Dakîkî, Ebû Mansûr Muhammed b. Ahmed. *Dîvân-ı Dakîkî-yi Tûsi*. neş. Muhammed Cevâd-ı Şerî'at. Tahran: İntişârât-ı Esâtîr, 1373.
- Dâmâdî, Seyyid Muhammed. *Mezâmin-i Müşterek Der Edeb-i Fârsî ve Arabî*. Tahran: İntişârât-ı Dânişgâh-ı Tahran, 1371.
- Daudpota, Umer Muhammed. *Te'sîr-i Şi'r-i Arabî Ber Tekâmül-ı Şi'r-i Farsî*. çev. Sîrûs Şemîsâ. Tahran: 1382.
- Dayf, Şevkî. *Târîhu'l-Edebi'l-Arabî el-Asru'l-Cahilî*. Kahire: Menşûrâtu Zevi'l-Kurbâ, 1426.
- Dayf, Şevkî. *Târîhu'l-Edebi'l-Arabî el-Asru'l-İslâmî*. Kahire: Zâvî'l-Kurbâ, 1426.

- Dayf, Şevkî. *Târîhu'l-Edebi'l-Arabî el-Asru'l-Abbasi el-Evvel*. Kahire: 1386.
- Dayf, Şevkî. *el-Fen ve Mezâhibuh Fi's-Şi'ri'l-Arabî*. Kahire: 1960.
- Dayf, Şevkî. *Şi'r ve'l-Ginâ Fi Medîne ve'l-Mekke li-Asri'l-Benî Umeyye*. Kahire: 1979.
- Dayf, Şevkî. *Hubbu'l-Uzri İnde'l-Arab*, Kahire: Dâru'l-Misriyyeti'l-Lubâniyye, 1999.
- Dehhân, Muhammed Sâmî. *el-Gazel*. Beyrut: Dâru'l-Ma'ârif, ts.
- Dehhân, Sâmî. *el-Vasf*. Kahire: ts.
- Dehhân, Sâmî. *el-Gazel*. Kahire: 1981.
- Dehhânî. *Hoca Dehhânî Divanı*. neş. Ersen Ersoy-Ümran Ay. İstanbul: Tüba Yayınları, 2017.
- Demirayak, Kenan. *Abbâsi Edebiyat Tarihi*. Erzurum: Şafak Yayınları, 1998.
- Demirayak, Kenan. *Arap Edebiyatı Tarihi III/Emeviler Dönemi*. Erzurum: Fenomen Yayıncılık, 2012.
- Demirayak, Kenan. *Abbâsi Edebiyat Tarihi-IV Abbasiler Dönemi*. Erzurum: Fenomen Yayıncılık 2021.
- Demirel, Hamide. "İran Edebiyatında İlk Farsça Şiir Söyleyenler". *Ankara Üniversitesi Doğu Dilleri Dergisi*, II/3 (1977): 127-145.
- Devletşâh, Alâuddevle Bahtîşâh. *Tezkiretu's-Şu'ârâ*. haz. Edward G. Browne. Tahran: 1382.
- Devletşâh. *Şair Tezkireleri*. çev. Necati Lugal. İstanbul: Pinhan Yayıncılık, 2011.
- Dilçin, Cem. *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*. Ankara: TDK Yayınları, 1983.
- Dilşâd, Ca'fer. "Mukâyese-i Eş'âr-ı Vasfî İbn Mu'tez ve Mênûçihri-yi Dâmgânî". *Neşriyye-i Edebiyât-ı Tatbikî*. Devre-i Cedîd, Sâl-ı Evvel, Şomâre-i Dovvum, (Bahâr 1389).
- Dols, Michael W. *Mecnûn*. çev. Didem Gamze Dinç. İstanbul: Pinhan Yayınları, 2013.
- Dönmez, Mustfa İsmail. "Ömer b. Ebî Rebî'a'nın Şiirlerinde Narsissizm Tezahürü". *Turkish Studies* 11/5 (2016).
- Duby, Georges. "Şövalye Aşk Modeli" *Kadınların Tarihi II/Ortaçağ'ın Sessizliği*. yay. Georges Duby-Michelle Perrot. çev. Ahmet Fethi. İstanbul: İş Bankası Yayınları, 2005.
- Dûrî, Abdulazîz. "Bâğdâd". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. İstanbul: 1991.
- Durmuş, İsmail. "Mecnûn". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. İstanbul: 2003.
- Durmuş, İsmail. "Uzri Aşk" *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. İstanbul: 2012.
- Ebû'l-Atâhiyye. *Dîvânü Ebi'l-Atâhiyye*. neş. Ömer Fârûk et-Tebbâ'. Beyrut: Dâru'l-Erkâm, 1417.
- Ebû'l-Feth el-Bustî. *Unvânu'l-Hikem*. ter. M. Sadi Çöğenli. Erzurum: 1993.

- Ebû'l-Feth el-Bustî. *Dîvânü Ebî'l-Feth el-Bustî*. Beyrut: Matba'atü'l-Cem'iyetü'l-Fünûn, 1394.
- Ebû Rihhâb, Hassân. *el-Gazel İnde'l-Arab*. Kahire: Vuzâratü'l-Ma'ârif, 1366.
- Ebû Nuvâs. *Dîvânü Ebî Nuvâs*. neş. Ömer Fârûk et-Tebbâ'. Beyrut: Dâru'l-Erkâm, 1418.
- Ebû Temmâm. *Şerhu Dîvânî Ebî Temmâm*. neş. Râcî el-Esmer. Beyrut: 1414.
- Ebû Temmâm. *Şerhu Dîvânî Ebî Temmâm*. neş. Muhammed Abduh Azzâm. Kahire: 1964.
- Edirmeli Nazmî. *Edirmeli Nazmî Dîvânî*. haz. Sibel Üst. Ankara: T.C. KB Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü/e-Kitap, 2012.
- Efendioğlu Mehmet. "Muhadramun". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, İstanbul, 2005.
- Elmalı, Hüseyin. "Kaside". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. İstanbul: 2001.
- Emrî. *Emrî Dîvânî*. neş. Saraç, M. A. Yekta. İstanbul: Eren Yayınları, 2004.
- Emîn, Ahmed. *Duhâ'l-İslâm*. Beyrut: 1351.
- Enverî. *Dîvân-ı Enverî*. haz. Müderris-i Radavî. Tahran: İntişârât-ı İlmî ve Ferhengî, 1372.
- Epikür. *Mektuplar ve Maksimler*. çev. Hayrullah Örs. İstanbul: Remzi Yayınları, 1962.
- Epiküros. *Özdeyişler Mektuplar ve Aforizmalar*. çev. Genim Renas. İstanbul: Arya Yayıncılık, 2014.
- Erçavuş, Deniz. *Senâ't-ı Gaznevî'nin Gazellerinin Tasavvufî Açısından İncelenmesi*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, 2020.
- Erzurumlu İbrahim Hakkı. *Marifetname*. haz. H. Ali Eser. İstanbul: Alem Yayınları, 2015.
- Ethe, Hermann. *Târîh-i Edebiyat-ı Fârsî*. ter. Rızâzâde Şafâk. Tahran, 1337.
- Eyyübî, Yasin. *Sa'fîyuddîn el-Hillî*. Beyrut: 1971.
- Eyyübî Yasin-Selahuddîn Hevvârî. *Şerhü'l-Mu'allakâti'l-Aşere, et-Tivâl ve'l-Muzhebbât*. Beyrut: Alemü'l-Kütüb, 1430.
- Ezherî, Muhammed b. Ahmed. *Tezhibü'l-Luğa*. neş. A. Abdulâlîm el-Berdûnî. Kahire: 1384.
- Fahrüddîn-i Irâkî, İbrâhîm b. Büzürcmîr b. Abdilgaffâr-ı Hemedânî. *Aşk Mehtâfî*. ter. Ercan Alkan. İstanbul: Hayy Kitap, 2012.
- Fahrüddîn-i Irâkî, İbrâhîm b. Büzürcmîr b. Abdilgaffâr-ı Hemedânî. *Külliyât-ı Şeyh Ferîduddîn İbrâhîm Hemedânî el-Mütehallas be-İrâkî*. neş. Sa'id-i Nefîsî. Tahran: İntişârât-ı Kitaphâne-i Senâ'î, 1338.
- Faysal, Şükrî. *Tatavvuru'l-Gazel Beyne'l-Câhiliyyeti ve'l-İslâm Min İmrî'l-Kays İla Ebî Rebî'a*. Beyrut: Dâru'l-İlmî'l-Melâyil, 1982.
- Fâhûrî, Hannâ. *Târîh-i Edebiyat-ı Zebân-ı Arabî: Ez-Asr-ı Câhilî Tâ-Karn-ı Mu'âsir*. çev. Abdulmuhammed Âyetî. Tahran: İntişârât-ı Tûs, 1383.

- Fâhûrî, Hannâ. *Târîhu'l-Edebi'l-Arabî*. Beyrut: Mektebetü'l-Bûlsiyye, 1987.
- Fedâyi-i Irâkî, Gulâmriżâ. *Hayât-ı İlmî Der Ahd-ı Âl-i Buveyh*. Tahran: İntişârât-ı Dânişgâh-ı Tahran, 1383.
- Fehmî, Azîz. *el-Mukârene Beyne's-Şi'ri'l-Emevî ve'l-Abbâsî Fî'l-Asr-ı'l-Evvel*. neş. Muhammed Kindîl Baklî. Kahire: 1979.
- Ferîver, Huseyn. *Târîh-i Edebiyat-ı İrân ve Târîh-i Şu'arâ*. Tahran: Çâp-ı İttilâ'ât, 1341.
- Ferruhî-yi Sistânî. *Dîvân-ı Hakîm Ferruhî-yi Sistânî*. neş. Muhammed Debîrsiyâkî. Tahran: İntişârât-ı Zevvâr, 1369.
- Ferrûh, Ömer. *Târîhu'l-Edebi'l-Arabî II*. Beyrut: 1385.
- Ferrûh, Ömer. *İbn Ebî Rebî'a el-Mahzûmî*. Beyrut: Dâru Lübnân, 1403.
- Ferruhî-yi Sistânî. *Dîvân*. haz. Muhammed-i Debîrsiyâkî. Tahran: İntişârât-ı Zevvâr, 1349.
- Ferruhî-yi Sistânî. *Dîvân*. neş. Muhammed Dr Siyâkî. Tahran: İntişârât-ı Zevvâr, 1335.
- Fesâ'î, Restigâr. *Envâ'-ı Şi'r-i Fârsî*. Şîrâz: İntişârât-ı Nevid-i Şîrâz, 1372.
- Filshtinsky, M. *History of Arabic Literature*. Moskova: 1985.
- Fîrûzâbâdî, Muhammed b. Ya'kûb. *Kâmûsu'l-Muhîd*. Kahire: 1371.
- Furat, Ahmed Suphi. *Arap Edebiyat Tarihi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1996.
- Furûzânfer, Bedî'uzzamân. *Târîh-i Edebiyat-ı İrân*. Tahran: 1386.
- Furûzânfer, Bedî'u'z-Zamân. *Suhen u Suhenverân*. Tahran: İntişârât-ı Harzemî, 1358.
- Fuzûlî. *Leylâ ve Mecnûn*. haz. Muhammed Nur Doğan. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2000.
- Fuzûlî. *Fuzûlî Divânî*. neş. Kenan Akyüz-Sedit Yüksel-Süheyl Beken-Müjgân Cumbur. Ankara: İş Bankası Yayınları, 1958.
- Gasset, Jose Ortega. *Sevgi Üstüne*. çev. Yurdanur Salman. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2011.
- Gazvân, İsmâ'îl İnâd. *Edebu'l-Arabî*. Bağdat: 1394.
- Gelibolulu Âlî. *Gelibolulu Âlî Divânî*. haz. İsmail Hakkı Aksoyak. Ankara: T.C. KB Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü/e-Kitap, 2018.
- Gelibolulu Mustafa Âlî. *Künhü'l-Ahbâr*. haz. Suat Donuk. İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, 2020.
- Genç, İlhan. "Klasik Edebiyatı Lâle Devri Dünyeviliğinin Temelleri". *Ordu Üniversitesi Uluslararası Klasik Türk Edebiyatı Sempozyumu*. ed. Muhammet Kuzubaş vd. Ordu, Ordu Üniversitesi Yayınları, 2013.
- Genç, İlhan. *Eski Türk Edebiyatına Giriş*. İzmir: 2005.
- Gibb, H. A. R. *Arap Edebiyatı*. çev. Onur Özatağ. İstanbul: DoğuBatı Yayınları, 2017.
- Gönel, Hüseyin. *15.-16. Yüzyıl Divanlarına Göre Divan Şiirinde Sevgili*. Ankara: Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2010.

- Gündüz, Metin. *Emeviler Döneminde Gazel Şiiri*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, 1998.
- Gürkan, Nejd. *Arap Edebiyatında Memlûkler/Moğollar Dönemi*. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, 2000.
- Hâdî, Selâhuddîn. *İtticâhâtü 'ş-Şi'r Fi Asri'l-Emevi*, Kahire: 1407.
- Hâfız-ı Şirazî. *Dîvân*. Tahran, 1387.
- Abdülmu'nim Hafâcî, *el-Edeb fi'l-Turâsi's-Süfî*. Kahire: ts.
- Hafâcî, Abdülmu'nim. *El-Edebu'l-Arabîyye Fi'l-Asri'l-Abbâsî el-Evvel*. Beyrut: Dâru'l-Cil, 1412.
- Hafâcî, Muhammed Abdülmünîm. *el-Edebu'l-Arabî ve Târihuh fi'l-Asreyn el-Emevî ve'l-Abbâsî*. Beyrut, 1990.
- Hânlerî, Pervîz Nâtil. *Târih-i zebân-ı Fârisî III*. Tahran: Simurg Yayınevi, 1374.
- Harâ'itî, Muhammed b. Ca'fer es-Sâmîrî. *İtilâlu'l-Kulûb*. neş. Hamdî ed-Dimurtaş. Mekke: Mektebetü'l-Arabîyyeti's-Su'diyye, 1420.
- Harthi, Jokha Mohammed. *The body in al-Ghazal al-Hudhrî*. Edinburgh: 2010.
- Hasan Şurrâb, Muhammed Muhammed. *el-Me'âlimu'l-esîre fi sunneti ve's-sîre*. Beyrut: 1991.
- Hasib, Musullu Abdullah. *İmrüülkays Kasîde-i Mu'allaka'sının Şerhi*. haz. Zehra Gözütok Tamdoğan. Kahramanmaraş: Samer Yayınları, 2021.
- Hasanoğlu, Fuad Köprülü. "Azeri Edebiyatına Ait Notlar: I, Hasanoğlu". *Dâru'l-Fünûn Edebiyât Mecmû'ası* 4/1, İstanbul: 1925.
- Hâtûm, Afif Nâyîf. *el-Gazel Fi'l-Asri'l-Emevî*. Beyrut: Dâr Sâdır, 1429.
- Hayâlî Bey. *Hayâlî Bey Divanı*. haz. Ali Nihat Tarlan. Ankara: Akçağ Yayınları, 1992.
- Hayretî. *Hayretî Divânı*. haz. Mehmed Çavuşoğlu-M. Ali Tanyeri. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1981.
- Hidâyet, Rızâ Kulîhân. *Mecma'u'l-Fusahâ*. neş. Muzâhir Musaffâ. Tahran: İntişârât-ı Emîr Kebir, 1381.
- Hitti, Philip. *Siyâsî ve Kültürel İslâm Tarihi*. çev. Salih Tuğ. İstanbul: Marmara Üniversitesi İlahiyat Vakfı Yayınları, 1995.
- Holt P. M.-A.K.S.-Lambton-B. Lewis. *İslâm Tarihi Kültür ve Medeniyeti*. çev. Kemal Kahraman. İstanbul: Kitabevi Yayınları, 1977.
- Horata, Osman. *Has Bahçede Hazan Vakti XIII Yüzyıl: Son Klasik Dönem Türk Edebiyatı*. Ankara: Akçağ Yayınları, 2009.
- Huleyf, Yûsuf. *Hayâtü 'ş-Şi'r Fi'l-Kûfe ilâ Nihâyeti'l-Karnî's-Sânî li'l-Hicre*. Kahire: 1388.
- Humâyî, Celâluddîn. *Târih-i Edebiyyât-ı İrân II*. haz. Mâhduht-i Bânû Humâyî. Tahran: 1375.
- Husrî, Ebû İshâk el-Kayravânî. *Zehru'l-Edeb ve Semeru'l-Elbâb*. neş. Zekî Mübârek. Kahire: 1925.

- Hüdâ, Mihribân. "Mukâyese-i Tatbîkî ve Vâsf-ı Tabî'at Der Dîvân-ı Sanavberî ve Menücehrî-yi Dâmğânî". *Edebiyât-ı Tatbîkî* Sal-ı Dovvum/ 7 (1387).
- Hümâyî, Celâlu'd-Dîn. *Târih-i Edebiyât-ı İrân*. Tahran: Kitâbfurûşî-yi Furûğî, 1340.
- Hüseyn, Taha. *Hadîsu'l-Erbi'â'*. Mısır: Dâru'l-Ma'ârif, 1356.
- Hüseyn, Taha. *Min Târihîl-Edebi'l-Arabi*. Beyrut: 1991.
- Hüseyn b. ed-Dehhâk. *Dîvânü Hüseyin b. ed-Dehhâk*. haz. Celîl İbrâhîm el-Attıyye. Köln-Bâğdâd: Menşûrâtü'l-Cemel, 2005.
- İsfahânî, Ebû'l-Ferec Alî b. el-Huseyn. *Kitâbu'l-Eğânî*. neş. İhsân Abbâs-İbrâhîm es-Se'âfin-Bekr Abbâs. Betrut: Dâr Sâdır, 1423.
- İsfahânî, Ebû'l-Ferec Alî b. Hüseyin. *el-Eğânî*. neş. Abdussettâr Ahmed Ferrâc. Beyrut: Dâru'l-Sakâfe, 1964.
- İbn Abdîrabbi, Ebû Ömer Ahmed b. Muhammed. *el-İkdu'l-Ferîd*. neş. Müfîd Muhammed Kumeyte. Beyrut: Dâru'l-Kutubi'l-İlmiyye, 1404.
- İbn Arabî, Muhyiddîn. *Dîvânü Tercumânî'l-Eşvâk*. thk. Ömer et-Tabbâ'. Beyrut: Dâru'l-Erkam, 1417.
- İbn Arrak el-Kinani, Ebu'l-Hasan Alî b. Muhammed. *Tenzihu's-Şeria*. thk. Abdülvehhab Abdüllatif-Abdullah Muhammed Sıddık. Beyrut: Daru'l-Kütubi'l-İlmiyye, 1401.
- İbn Adiy. *el-Kâmil Fi Zu'âfâ'i'r-Ricâl*. Beyrut: 1988.
- İbn Bibî. *el-Evâmîrî'l-Ala'iyye Fi'l-Umûri'l-Ala'iyye*. neş. Adnan Sadık Erzi. Ankara: TTK Yayınları, 1957.
- İbn Haldûn, Abdurrahman b. Muhammed. *Mukadimetü İbn Haldûn*. neş. Mustafâ Şeyh Mustafâ. Beyrut: Mü'essesetü'l-Risâle, 1431.
- İbn Hazm, Muhammed Alî b. Ahmed el-Endelusî. *Muhtasarü Tavku'l-Hamâme ve Zilli'l-Gamâme*. thk. Abdulhak et-Terlemânî. Beyrut: Dâr İbn Hazm, 1423.
- İbn Kayyim el-Cevziyye, Muhammed b. Ebî Bekr. *Ahbâru'n-Nisâ*. thk. Nizâr Ridâ. Beyrut: Dâru'l-Mektebetü'l-Hayâl, 1982.
- İbn Kayyim el-Cevziyye, Muhammed b. Ebî Bekr. *Ravdatu'l-Muhîbbîn ve Nüşetu'l-Muştakîn*. neş. Semîr Mustafâ Rebâb. Beyrut: Mektebetü'l-Asriyye, 1431.
- İbn Kayyim el-Cevziyye, Muhammed b. Ebî Bekr. *Zâdu'l-Me'âd Fi Hedyi Hayri'l-İbâd*. Kahire: Matba'atu'l-Mısriyye, 1379.
- İbn Kuteybe, Abdullah b. Müslîm. *eş-Şi'r ve's-Şu'arâ*. neş. Ömer Fârûk et-Tebbâ'. Beyrut: Dâru'l-Erkâm, 1418.
- İbn Manzur, Celâleddîn Ebû'l-Fazl. *Lisânu'l-Arab*. neş. Abdullah Alî el-Kebîr. Kahire: Dâru'l-Ma'ârif, 1388.
- İbn Reşîk, Ebû Alî el-Hasen el-Kayrevânî. *el-Umde fi Mehâsini's-Şi'ri ve âdâbihi ve nakdihi*. haz. Muhammed Muhyiddîn Abdulhamîd. Beyrut: Dâru'l-Cil, 1401.
- İbnü'l-Cevzî. *el-Mevdû'ât*. thk. Abdurrahmân M. Osmân. Beyrut: 1983.

- İbnu'l-Cevzî, Ebû'l-Ferec Abdurrahman b. Alî. *Kitâbu Zemmu'l-Hevâ*. thk. İsmâ Fâris el-Haristânî-Muhammed İbrâhîm ez-Zağlî. Beyrut: Dâru'l-Cil, 1420.
- İbnu'l-Cevzî, Ebû'l-Ferec Abdurrahman b. Alî. *Şeytanın Ayartması/Telbîs-i İblîs*. çev. Savaş Kocabaş. İstanbul: Elif Yayınları, 2003.
- İbnu'r-Rûmî. *Divânü İbni'r-Rûmî*. neş. Ahmed Hasan Besec. Beyrut: Dâru'l-Kutubi'l-İlmiyye, 1423.
- İbnu'l-Mu'tez, Ebû'l-Abbâs Abdullah. *Divânü İbni'l-Mu'tez*. neş. Mecîd Tarâd. Beyrut: Dâru'l-Kutubi'l-Arabî, 2004.
- İbnu'l-Mu'tez, Ebû'l-Abbâs Abdullah. *Divânü İbni'l-Mu'tez*. neş. Yûnis Ahmed es-Sâmîrâyî. Beyrut: Âlemü'l-Kutub, 1417.
- İbnu'l-Mu'tez, Ebû'l-Abbâs Abdullah. *Divânü İbni'l-Mu'tez*. şrh. Mîşel Nu'mân. Beyrut, 1969.
- İbnu'l-Nedîm, Muhammed b. İshâk. *el-Fihrist*. çev. Mehmet yolcu vd. İstanbul: Çıra Yayınları, 2017.
- İmâmî Efşâr, Ahmed. *Gozîde-i Eş'âr-ı Menûcehrî-yi Dâmgânî*. Tahran: 1382.
- İlaydın, Hikmet. *“Dehhânî'nin Şiirleri”-Ömer Asım Aksoy Armağanı*, Ankara: TDK Yayınları, 1978.
- İmrü'u'l-Kays. *Divânü İmrü'l-Kays*. neş. Yâsîn Eyyübî. Beyrut: Mektebetü'l-İslâmî, 1419.
- İnalçık, Halil. *Has Bağçe'de 'Aş ü Tarab*. Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2018.
- İpekten, Haluk vd. *Şair Tezkireleri*. Ankara: Grafiker Yayınları, 2002.
- İshâk Çelebi. *Divan*. haz. Mehmet Çavuşoğlu-M. Ali Tanyeri. İstanbul: Mimar Sinan Üniversitesi Yayınları, 1990.
- Karaaslan, Nasîhi Ünal. “Ebû Nüvâs”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. İstanbul: 1994.
- Karaaslan, Nasûhi Ünal. “Hamdânîler”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. İstanbul: 1997
- Karaismailoğlu, Adnan. *Klasik Dönem Türk Şiiri İncelemeleri*, Ankara: Akçağ Yayınları, 2001.
- Karaismailoğlu, Adnan. “İslâmiyet Sonrasında İlk Farsça giirlerde Türkler”. *Türkler An- siklopedisi*. İstanbul: Yeni Türkiye Yayınları, 2002.
- Karaismailoğlu, Adnan. “Klâsik İran Şiirine ve Şairlerine Yöneltilen İdeolojik Tenkitler: Övgü, Fars Edebiyatının Yüzünde Utanç Damgası ve İslâm Ahlakı Tenkit Terazisinde Eski Fars Şiiri Kitapları”. *İsamveri* III/10 (Yaz 2003), 7-17.
- Kartal, Ahmet. *Doğu'nun Uzun Hikâyesi*. İstanbul: Doğu Kütüphanesi Yayınları, 2013.
- Kartal, Ahmet. *Türk-Fars Edebi İlişkileri: Hakikate Düşen Gölge*. İstanbul Doğu Kütüphanesi, 2016.

- Kavîm, Abdulkayyûm. *Târîh-i Edebiyat-ı Derî Ez Devrehâ-yı Bâstânî Tá Pâyân-ı Karn-ı Çehârum-ı Hicrî*. neş. Pûhyâlî Nazar Muhammed Behrûz. Kabil: 1336.
- Kam, Ömer Ferid. *İran Edebiyatı Tarihi (900'den 1300'e Kadar)*. İstanbul: Büyüyenay Yayınları, 2023.
- Kâtûzyân, Muhammed Alî Humâyûn. *Sa'dî Şâir-i Aşk ve Zindegi*. Tahran: Neşr-i Merkez, 1385.
- Kays b. el-Mulevva. *Divânü Kays b. el-Mulevva Mecnûn Leylâ, Rivâyetu Ebî Bekr el-Vâlibî*. neş. Yûsrî Abdilgânî. Beyrut: Dâru'l-Kutubi'l-İlmiyye, 1420.
- Kays b. el-Mulevva. *Divânü Mecnûn Leylâ*. thk. Abdussetâr Ahmed Ferrâc. Mısır: trs.
- Kays b. Zerîh. *Divânü Kays Lübnâ*. thk. Afif Nâyif Hâtûm. Beyrut: Dâr Sâdır, 1998.
- Kavîm, Abdulkayyûm. *Târîh-i Edebiyat-ı Derî*. haz. Pûhyâlî Nazar Muhammed Behrûz. Kabil: 1366.
- Katrân-ı Tebrîzî. *Divân*. thk. Muhammed Nahcivânî. Tebrîz: 1333.
- Kedkenî, Rızâ Şefî'i. *Suver-i Hayâl Der Şi'r-i Fârsî*. Tahran: İntişârât-ı Âgâh, 1370.
- Kemâl-i Zerd. “The Divânçe-i Kemâl-i Zerd” haz. John R. Walsh. *Journal of Turkish Studies, Türklük Bilgisi Araştırmaları: Ali Nihad Tarlan Hatıra Sayısı 3* (1979).
- Kılıçlı, Mustafa. Arap Edebiyatında Şuûbiye. İstanbul: İşaret Yayınları, 1992.
- Kıt, Abdulkâdir. *Fî's-Şi'ri'l-İslâmî ve'l-Emevî*. Beyrut: 1979.
- Kik, Victor. *Te'sîr-i Ferheng-i Arab Der Eş'âr-ı Menûcihryi Dâmgânî*. Beyrut: Dâu'l-Meşrik, 1971.
- Kinany, Ahmad Khaldun. *The Development of Gazal In Arabic Literature*. Damascus: Syrian University Press, 1951.
- Koçak, İnci. “Şair Cariyeler”. *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Şarkiyat Mecmuası IX* (2006).
- Koyuncu, Mevlüt. *Emevîler Döneminde Saray Hayatı*. İstanbul: Beyan Yayınları, 1997.
- Köprülü, Mehmed Fuad. *Türk Edebiyatı Tarihi*. Ankara: Akçağ Yayınları, 2009.
- Kudâme b. Ca'fer. *Nakdu's-Şi'r*. neş. Abdu'l-Mun'im Hafâcî. Beyrut: Dâru'l-Kutubi'l-İlmiyye, 1426.
- Kufralı, Kasım. “Beşşâr b. Burd”. *İslâm Ansiklopedisi*. İstanbul: MEB Yayınları, 1977.
- Kummî, Hasan. *Târîh-i Kum*. neş. Celâlu'd-Dîn-i Tahrânî. Tahran: 1361.
- Kurtuluş, Rıza. “Menûcihri”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. İstanbul: 2004.
- Kuseyyir b. Abdirrahman. *Divânü Kusyyir Azze*. thk. Macîd Tarâd. Beyrut: Dâru'l-Kutubi'l-Arabî, 2004.

- Küçük, Raşit. “Abdullah b. Mübârek”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. İstanbul: 1988.
- Kuran, Özlem Züleyha. “Abbasi Dönemi Şiiri Nazım Türlerinde Yenilik Hareketleri”. Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2013.
- Lewis, Bernard. *Tarihte Araplar*. çev. Hakkı Dursun Yıldız. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1979.
- Levend, Agah Sırrı. *Arap, Fars ve Türk Edebiyatında Leylâ ve Mecnûn Hikâyeleri*. Ankara: TTK Yayınları, 1959.
- Mahcûb, Muhammed. *Sebk-i Horâsânî Der Şi'r-i Fârsî*. Tahran: İntişârât-ı Sâzmân-ı Terbiyyet-i Mu'allim, 1345.
- Mahfûz, Hüseyin Ali. *Mütenebbî ve Sa'dî Me'hez-i Mezâmin-i Sa'dî der Edebiyat-ı Arabî*. Tahran: İntişârât-ı Rûzâne, 1377.
- Melâh, Hüseyinâli. *Menûçihri-yi Dâmgânî ve Müsiki*. Tahran: İntişârât-ı Hüner ve Ferhengî, 1363.
- Menûçihri-yi Dâmgânî. *Dîvân-ı Menûçihri-yi Dâmgânî*. neş. Muhammed Debîr Siyâkî. Tahran: İntişârât-ı Zevvâr, 1385.
- Menûçihriyân, Alîrızâ. *Dîvân-ı Mütenebbî: Tercüme ve Tahlîl*. Tahran: İntişârât-ı Zevvâr, 1388.
- Merçil, Erdoğan. “Büveyhiler”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. İstanbul: 1992.
- Merçil, Erdoğan. “Meymendî”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. İstanbul: 2004.
- Mercil, Erdoğan. “Ziyârifler”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. İstanbul: 2013.
- Memduh, Abdülhalim. *Tarih-i Edebiyat-ı Osmaniye*. haz. Özcan Aygün. İstanbul: Paradigma Akademi Yayınları, 2021.
- Mesîhî. *Mesîhî Divanı*. haz. Mine Mengi. Ankara: TDK Yayınları, 1995.
- Mes'ûdî, Ebûl-Hasan Alî. *Murûcu'z-Zehab ve Me'âdinü'l-Cevher*. neş. Muhammed Hişâm en-Ne'sân-Abdu'l-Mecîd Ta'uma Halebî. Beyrut: Dâru'l-Ma'ârif, 1426.
- Mez, Adam. “Orta Zaman Türk-İslâm Dünyasında Yaşanan Hayata Dair” çev. Cemal Köprülü. *Ülkü Halkevleri Dergisi* XIII/77 (Temmuz 1939).
- Mîrsâdikî, Meymenet. *Vâjenâme-yi Hüner-i Şâ'irî*. Tahran: Kitâb-ı Nehvâz, 1376.
- Muhtar, Cemal. “Beşşâr b. Burd”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. İstanbul: 1992.
- Mu'temen, Zeynu'l-Âbidîn. *Tahavvul-i Şi'r-i Fârsî*. Tahran: Kitâbhâne-i Tuhûrî, 1355.
- Müdebberî, Mahmûd. *Şerh-i Ahvâl ve Eş'âr-ı Şâ'irân-ı Bî-Dîvân*. Tahran: Neşr-i Pânûs, 1370.
- Mu'izzî. *Külliyât-ı Dîvân-ı Mu'izzî*. haz. Nâsır-ı Heyyirî. Tahran: Neşr-i Merzbân, 1385.

- Mübârek, Abdullah b. *Kitâbu'l-Cihâd*. haz. Nezhîh Hammâd. Konya: Hüner Yayınevi, 2012.
- Musaffâ, Muzâhir. *Pâsdârân-ı Sohen*. Tahran: Çâp-ı Sînâ, 1335.
- Musaffâ, Ebû'l-Fazl. *Ferheng-i Istulâhât-ı Nucûmî*. Tahran: İntişârât-ı Târih ve Ferhengî, 1337.
- Mütenebbî, Ebû Tayyib. *Dîvân-ı Mütenebbî: Tercüme ve Tahlîl*. ter. Alîrızâ Menûçihriyân. Tahran: İntişârât-ı Zevvâr, 1387.
- Mütenebbî, Ebû Tayyib. *Dîvânü Ebî'l-Tayyib el-Mütenebbî*. şrh. Allâme İmâm el-Vâhidî. Beyrut: Dâru'l-Erkâm, 1414.
- Nâbigâ ez-Zubyânî. *Dîvânü'n-Nâbigâ ez-Zubyânî*. thk. Hannâ el-Hittâ. Beyrut: Dâru'l-Kitâbi'l-Arabî, 1411.
- Necâtî Beg. *Necâtî Beg Divanı*. haz. Ali Nihat Tarlan. İstanbul: MEB Yayınları, 1963.
- Nedîm. *Nedîm Dîvânı*. haz. Muhsin Macit. Ankara: Akçağ Yayınları, 1997.
- Nef'î. *Nef'î Dîvânı*. haz. Metin Akkuş. Ankara: Akçağ Yayınları, 1993.
- Nefîsî, Said. *Tarih-i Temeddün-i İrân-i Sâsân*. Tahran: 1331.
- Nefîsî, Sa'id. *Târih-i Nazm u Nesr Der İrân ve Der Zebân-ı Fârsî Tâ Pâyân-ı Karn-ı Dehum-ı Hicrî*. Tahran: Kitâbfurûşî-i Furûğî, 1344.
- Nefîsî, Sa'id. *Muhît-i Zindegî ve Ahvâl-i Eş'âr-ı Rûdeki*. Tahran: 1336.
- Nevfel, Seyyid. *Şi'ru'l-Tabî'a Fî'l-Edebi'l-Arabî*. Kahire: 1978.
- Nev'î Efendi. *İlimlerin Özü: Netayic el-Fünun*. İstanbul: İnsan Yayınları, 1995.
- Nikola, Wilyem. *el-Arcî ve Şi'ru'l-Asri'l-Emevî*. Beyrut: 1979.
- Nizâmî. *Karamanlı Nizâmî, Hayatı, Edebi Kişiliği ve Divanı*. haz. Haluk İpekten. Ankara: Sevinç Matbaası, 1974.
- Nizâmî-yi Gencevî. *Leylâ ile Mecnûn*. çev. A. Naci Tokmak. İstanbul: Say Yayınları, 2013.
- Nizâmî-yi Gencevî. *İskendername*. İstanbul: Dergâh Yayınları, 2022.
- Nu'mânî, Şiblî. *Şi'ru'l-Acem Yâ Târih-i Şi'r ve Edebiyat-ı İrân*. çev. Muhammed Takî Fahr Dâî-yi Gilânî. Tahran: İntişârât-ı İbn Sînâ, 1335.
- Olguner, Fahrettin. *Türk-İslâm Düşüncesi Üzerine*. İstanbul: Ötügen Yayınları, 2001.
- Orfâlî, Bilal. “Tasavvufî Gazel: Mutasavvıflara Dair İlk Kayıtlarda Şiirsel Anımsama”. *Eski Türk Edebiyat Çalışmaları XI, Gazelden Gazele: Dünün Şiirine Bugünden Bakışlar*. İstanbul: Klasik Yayınları, 2016.
- Öntürk, Vural. *Tarih-i Sistan*. İstanbul: Kitabevi Yayınları, 2018.
- Onay, Ahmet Talat. *Açıklamalı Divan Şiiri Sözlüğü*. haz. Cemal Kurnaz. İstanbul: H Yayınları, 2009.
- Ömer b. Ebî Rabî'a. *Dîvânü Ömer b. Ebî Rabî'a*. neş. Yûsuf Şükrî Ferhâd. Beyrut: Dâru'l-Cil, trs.
- Ömer Ferrûh. *Târihu'l-Edebi'l-Arabî*. Beyrut: 1981.
- Ömer Ferrûh. *Târihu'l-Edebi'l-Arabî*. Beyrut: 1385.
- Pala, İskender. “Âh Mine'l-Aşk”. *Cogito* 4 (Bahar 1995).

- Pala, İskender. *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*. İstanbul: Kapı Yayınları, 2004.
- Pamukçu, Ekrem. *Bağdad'ta İlk Türkler*. Ankara: KBY, 1994.
- Parıldi, Metin. *Ebû'l-Atâhiyye ve Şiiri*. Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, 2007.
- Pârsâ, Ahmed. "Ber-resî Mîzân-ı Te'sîr-Pezîrî-yi Menûçihri-yi Dâmgânî Ez Mu'allaka-yı İmru'ü'l-Kays". *Pezûhişhâ-yı Zebân ve Edebiyat-ı Fârsî Sâl-ı Çihil u Pencum, Dovre-i Cedîd, Şomerâ-yı Se, (Pâyîz 1388)*.
- Pertev. *Muvakkit-Zâde Mehmet Pertev, Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Divanı'nın Tenkîli Metni*. neş. Mehmet Ulucan. İstanbul: MEB Yayınları, 2010.
- Platon. *Symposion*. çev. Eyüp Çoraklı. İstanbul: Kabala Yayınları, 2007.
- Pürcevadî, Nasrullah. *Can Esintisi*. çev. Hicabi Kurlangıç. İstanbul: İnsan Sanat Yayınları, 2020.
- Pürcevadî, Nasrullah. *Büyü Cân*. Tahran: 1372.
- Raduyani, Muhammed b. Omar. *Kitab Tercuman al-balâga*. haz. Ahmet Ateş. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1949.
- Râfi'î, Mustafâ Sâdık. *Târîhu'l-Edebi'l-Arabî*. Beyrut: Dârü'l-İlmiyye, 2009.
- Râstgû, Seyyîd Muhammed. *İrfân der- Gazel-i Farsî*. Tahran: İlmî, 1383).
- Râvendî, Ebû Bekr Muhammed b. Alî. *Râhatu's-Sudûr ve Âyetu's-Surûr*. neş. Muhammed İkbâl. Tahran: 1364.
- Râzî, Emin Ahmed. *Heft İklîm*. neş. Cevâd Fâzıl. Tahran: 1341.
- Refî', Abdu'r-Refî'-i Hakikat. *Cunbiş-i Şu'ûbiyân (Âzâdmerdân-ı İrân)*. Tahran: İntişârât-ı Kûmiş, 2009.
- Reşîdü'd-Dîn Vatvât. *Dîvân-ı Reşîdü'd-Dîn Vatvât*. neş. Sa'îd-i Nefîsî. Tahran: Kitâbhâne-i Bârânî, 1339.
- Ritter, Hellmut. "Ebû Nuvâs". *İslâm Ansiklopedisi*. İstanbul: MEB Yayınları, 1977.
- Riyâhî, Muhammed Emin. *Osmanlı Topraklarında Fars Edebiyatı*. çev. Mehmet Kanar. İstanbul: İnsan Yayınları, 1995.
- Rûdekî-yi Semerkandî. *Dîvân-ı Şi'r-i Rûdekî*. haz. Ca'fer Şi'âr. Tahran: Neşri-Katre, 1382.
- Rûdekî-yi Semerkandî. *Dîvân*. neş. Sa'îd-i Nefîsî. Tahran: İntişârât-ı Nigâh, 1373.
- Rypka, J. *History of Iranian Literature*. Dordrecht: 1956.
- Rypka, Von Jan. *Târîhi Edebiyat-ı İrân*. ter. İsâ Şihâbî. Tahran: 1354.
- Rypka, Von Jan. *Târîhi Edebiyat-ı İrân*. ter. Keyhusrev-i Kişâverzî-Behmen-i Hamîdî. Tahran: İntişârât-ı Gutenberg ve Câvidân-ı Hired, 1370.
- Rypka, Von Jan. *Târîh-i Edebiyyât-ı İrân*. çev. İsâ Şihâbî. Tahran: 1370.
- Rufâ'î, Enver. *el-İslâm Fî Hadâratihî ve Nuzumihî*. Dımışk: 1402.
- Sâbûr, Dârîyûş. *Âfak-ı Gazel-i Farsî*. Tahran: İntişârât-ı Zevvâr, 1384.
- Sa'dî-yi Şîrâzî. *Külliyât-ı Sa'dî*. neş. Muhammed Alî Furûğî. Tahran: İntişârât-ı kitâb-ı Âbân, 1388.
- Safâ, Zebihullah. *Târîh-i Edebiyat Der İrân*. Tahran: İntişârât-ı Emir Kebîr, 1371.

- Safâ, Zebihullah. *Genc-i Suhen*. Tahran: İntişârât-ı Dânişgâh-ı Tahran, 1357.
- Sakaoğlu, Necdet. "Lâle Devrine Genel Bir Bakış". *İstanbul Armağanı Lâle Devri*. İstanbul: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür İşleri Yayınları, 2000.
- Sancak, Yusuf. *H. peygamber Devrinde Şiir*. Erzurum: Şafak Yayınları, 1999.
- Savran, Ahmet. *Abbâsî Edebiyatında Sûliler*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1986.
- Se'âlibi Neysaburi, Ebu Mansur Abdülmelik. *Yetimetü'd-dehr fi mehasini ehli'l-asr*. Kahire: HYPERLINK "https://ilahiyyat.kutuphane.uludag.edu.tr/yordam/?p=1&dil=0&alan=kunyeYayinlayan_txt&q=Daru%27l-Kutubi%27l-%C4%B0lmiyye" Daru'l-Kutubi'l-İlmiyye, 1983.
- Se'âlebî, Ebû Mansûr. *Yetimetü'd-Dehr Fî Mehâsini Ehli'l-Asr*. neş. Muhammed Muhyiddîn Abdulhamîd. Kahire: 1375.
- Se'âlebî, Ebû Mansûr. *Yetimetü'd-Dehr Fî Mehâsini Ehli'l-Asr*. neş. Müfîd Muhammed Kumeyha. Beyrut: 1403.
- HYPERLINK "https://www.kitapyurdu.com/yazar/nizami-aruzi-semerkandi/188849.html" Semerkandî, Nizamî Aruzî. *Çehâr Makâle*. çev. Esin Eren Soysal. İstanbul: Demavend Yayınları, 2016.
- Semerkandî, Nizâmî-yi Arâzî. *Çehâr Makâle*. neş. Muhammed-i Kazvînî. Tahran: İntişârât-ı İşrâkî, 1910.
- Senâ'î-yi Gaznevî. *Dîvân-ı Hekim Ebû'l-Mecd Mecdûd b. Âdem Senâ'î-yi Gaznevî*. neş. Müderris-i Radavî. Tahran: İntişârât-ı Senâyî, 1385.
- Serrâc, Ca'fer b. Ahmed el-Kârî. *Mesâ'riu'l-Uşşâk*. Beyrut: Dâr Sâdir, ts.
- Serî er-Reffâ. *Dîvânü Serî er-Reffâ*. Kahire: Mektebetü'l-Kuddûsî, ts.
- Settârî, Celâl. *Hâlât-ı Aşk-ı Mecnûn*. Tahran: İntişârât-ı Tûs, 1385.
- Seymen, Emine. *Sehî ve Latîf Tezkirelerinde İstîrâd*. Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2008.
- Söylemez, Mahfuz. *Bedevilikten Hadariliğe Küfe*. Ankara: Ankara Okulu Yayınları, 2001.
- Stendhal. *Aşk Üzerine*. çev. Doğukan Bal. İstanbul: Ren Kitap, 2020.
- Subhânî, Tevfik. *Târîh-i Edebiyat-ı İrân*. İntişârât-ı Zevâr, Tahran.
- Subkî, Tâcu'd-Dîn (1324), Tabakâtu's-Şâfi'iyyeti'l-Kübrâ, Beyrut.
- Stendhal. *Aşk Üzerine*. Çev. Ayberk Erkay. Antalya: Lotus Yayınevi, 2004.
- Sular, Mehmet Emin. *Avesta Zedüştlerin Kutsal Metinleri*. Ankara: Ankara Okulları Yayınları, 2023.
- Suyûtî. *Le'âlî'l-Masnûa*. Beyrut: Darü'l-Kütübî'l-İlmiyye, 2007.
- Suyûtî. *el-Câmi'u's-sağîr*. Beyrut: 1982
- Suyûtî, Celâluddîn. *Târîhu'l-Hulafâ*. neş. M. M. Abdulhamîd. Kahire: 1969.
- Suyûtî. *el-Le'âlî'l-Masnû'a Fî Ehâdisi'l-Mevdû'a*. Beyrut: 1983.
- Suyûtî. *el-İtkân Fî Ulûmi'l-Kur'an/Kur'an İlimler Ansiklopedisi*. ter. Sakıp Yıldız-Hüseyn Avni Çelik. İstanbul: Hikmet Neşriyat, 1987.

- Sûretger, Lutf'alî. Edebiyyât-ı Tavsiîfî*, Tahran: 1348.
- Suzan, Yahya. *Arap Şiirinde Muhammes ve Tahmis*. Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, 2008.
- Süleymân, Musâ. *Hubbu'l-Uzri*. Beyrut: Dâru'l-Sekâfe, 1954.
- Sünbül-zâde Vehbî. *Dîvân*. neş. Ahmet Yenikale. Kahramanmaraş: Ukde Yayınları, 2011.
- HYPERLINK “<https://www.nadirkitap.com/kitapara.php?ara=kitapları&tip=kitap&yazar=S%FCnb%FCIzade+Vehbi>” \o “Sünbülzade Vehbi kitapları” Sünbülzade Vehbi. *Lutfiyye-i Vehbi*. İstanbul: Ukde Yayınları, 2011.
- Şabestî, Ebû'l-Hasan Alî b. Muhammed. *ed-Diyârât*. neş. Karkis Avvad. Bağdat: 1951.
- Şafak, Rızâzâde. *Târîh-i Edyât-ı İran*. Tahran: İntişârâtı Dânişgâh-ı Edebiyat, 1352.
- Şeyhî. *Dîvân*. neş. Mustafa İsen-Cemal Kurnaz. Ankara: Akçağ Yayınları, 1990.
- Şek'a, Mustafâ. *Funûnu'ş-Şi'r Fî Müctema'i'l-Hamdâniyyin*. Beyrut: Âlemül-Kutub, 1981.
- Şekibâ, Pervîn. *Şi'r-i Fârsî Ez Âğâz Ta İmrûz*. Tahran: 1373.
- Şemîsâ, Sîrûs. *Seyr-i Gazel Der Şi'r-i Fârsî*. Tahran: İntişârât-ı Firdovs, 1370.
- Şemîsâ, Sîrûs. *Sebkinâsî-yi Şi'r*. Tahran: İntişârât-ı Firdev, 1374.
- Şems Kays-ı Râzî. *el-Mu'cem Fî Me'âyir-i Eş'ârî'l-Acem*. neş. Müderris Razavî. Tahran: 1387.
- Şentürk, Ahmet Atilla. “Prof. Dr. Muhammet Nur Doğan'ın Hayatı Ve Eserleri”. *Eski Türk Edebiyatı Araştırmaları Dergisi [Journal Of Old Turkish Literature Researches]* 2/1 (2019), 1-46.
- Şeyban, Lütfî. *İslâm'da Kadının Dönüşümü*. İstanbul: Ferşet Yayınları, 2004.
- Şeyhülislâm Yahyâ. *Şeyhülislâm Yahyâ Divanı*. neş. Hasan Kavruk. Ankara: MEB Yayınları, 2001.
- Şibli-i Nu'mânî. *Şi'ru'l-Acem Yâ Târîh-i Şi'r ve Edebiyyât-ı İran*. çev. Muhammed Takî Fahr Dâi-yi Gilânî. Tahran: İntişârât-ı İbn Sînâ, 1335.
- “Şövalye Aşkı”. *AnaBritannica*. İstanbul: Ana Yayıncılık.
- HYPERLINK “<https://www.kitapyurdu.com/yazar/muhammed-b-cerir-taberi-/40309.html>” Taberi, Muhammed b. Cerir. *Tarih-i Taberi*. İstanbul: Sağlam Yayınları, 2023.
- Taberî, Ebû'l-Ca'fer b. Cerîr. *Târîhu'r-Rusul ve'l-Mulûk*. neş. Ebû'l-Fadl İbrâhîm. Kahire: 1960.
- Tacizâde Cafer Çelebi. *The Life and Works of Tacî-zâde Ca'fer Çelebi, With A Critical of His Dîvân*. neş. İsmail E. Erünsal. İstanbul: 1983.
- Taha Hüseyin. *Hadîsu'l-Erbi'a*. Kahire: 1952.
- Tâhir Lebîb. *Sosyolocîya'l-Gazeli'l-Arabi* “eş-Şi'rü'l-Uzri Nemuzecen” (*Contribution A Une Sociologie Delà Liltureture Arabe, Alger, 1974*. ter. Mustafa el-Misnaî. Kazablanka: Dâru'l-Beydâ, 1981.

- Tarafa b. Abd. *Dîvânı Tarafa b. Abd.* neş. Mehdi Muhammed Nâsırı'd-Dîn. Kahire: Dâru'l-Kutubi'l-İlmiyye, 1423.
- Tarlan, Ali Nihad. *İslâm Edebiyatında Leylâ ve Mecnun Mesnevisi*, İstanbul: Edebiyat Fakültesi Doktora Tezi, No.1, İstanbul 1922.
- Tarlan, Ali Nihat. *İran Edebiyatı*. İstanbul: Remzi Kitabevi, 1944.
- Târîh-i Sistân. neş. Melikü'ş-Şu'arâ Bahâr. Tahran: İntişârât-ı Mu'în, 1387.
- Taşdelen, Hasan. *Hassân b. Sâbit (r.a.) Hayatı ve Sanatı*. Bursa: Emin Yayınları, 2010.
- Tehânevî, Muhammed Ali b. Ali. *Keşşâfu Istulâhâti'l-Funûn*. Beyrut: 1988.
- Tokuş, Ömer. *Hamdâniler*. Şanlıurfa: Harran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2006.
- Tombak, Süleyman Anıl. *Klâsik Türk Şiirinde Sebki-Türkistânî/Horâsânî*. İstanbul: DBY Yayınları, 2022.
- Turan, Selami. “Aşkın Terennümü: Eski Türk Edebiyatında Gazel”. *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi* 10 (Eylül 2007), 155-196.
- Tuveycirî, Sâlih Abdullah. *es-Sanavberî Şâ'ir-Tabî'a Fî'l-Asri'l-Abbâsî*. Riyad: 1401.
- Ulvân, Muhammed Halîd. “el-Vechu'l-Cemil fi'ş-Şi'ri'l-Arabî”. *el-Mecelletü'l-Arabî* 100 (1401).
- Unsurî. *Dîvân-ı Unsurî-yi Belhî*. neş. Muhammed Debîr Siyâkî. Tahran: İntişârât-ı Kitâbhâne-i Sinânî, 1363.
- Uylaş, Sait. “II. Abbasî Asrında Edebi Çevre”. Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, 2001.
- Vated, Jean Claude. *Hadîs-i İşk der-Şark: ez-Sedde-i Evvel tâ Sedde-i Pencum Hicri*. çev. Cevâd Hadîdî. Tahran: Neşri-Dânişgâhî, 1372.
- Vatvat, Reşidüddin Muhammed b. Muhammed b. Abdülcelîl. *Hadaikü's-Sihr fi Dekaiki'ş-Şi'r*. Kahire: HYPERLINK “<https://www.irsad.com.tr/marka/mektebetus-sekafetid-diniyye-mktb-lthqf-ldyny>” \o “Mektebetü's-Sekafeti'd-Diniyye - مكتبة الثقافة الدينية marka etiketine sahip diğer ürünler” Mektebetü's-Sekafeti'd-Diniyye, 2004.
- Vezînpûr, Nâdir. *Medh Dâğ-ı Neng Ber Simâ-yı Edeb-i Fârsî*. Tahran: İntişârât-ı Mu'în, 1374.
- Yahyâ Bey. *Yahyâ Bey Divanı*. haz. Mehmet Çavuşoğlu-M. Ali Tanyeri. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1977.
- Yalar, Mehmet. “Emeviler Döneminde Gazel ve Ömer b. Ebî Rebî'a”. *Ulu-dağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 18/2 (2009).
- Yalçınkaya, Şerife. *Şairin Lirik Mülkü: Gazel Türk-Osmanlı Gazeli*. Çanak-kale: Paradigma Akademi Yayınları, 2023.
- Yaltkaya, Şerefeddin. “Türklere Dair Şiirler”. *Türkiyat Mecmuası* V (1936).
- Yâkût el-Hemevî. *Mu'cemu'l-Udebâ*. neş. Ahmed Me'mûn er-Rifâ'i. Kahire: 1348.

- Yârşâtur, İhsân. *Şi'r-i Fârsî Der Ahd-i Şâhrûh*. Tahran: İntişârât-ı Dânişgâh-ı Tahrân, 1334.
- Yanık, Nevzat. *Arap Şiirinde Tasvir*. Erzurum: Fenomen Yayınları, 2010.
- Yıldırım, Kadri. *Cahiliye ve İslâmî Dönem Şiir Mevzularının Mukayesesi*. Urfa: Harran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, 1998.
- Yıldırım, Ali. "Epikürizm Ve Bâkî'nin Bir Gazeli Üzerine". *Turkish Studies*, 7/3 (Summer 2012).
- Yıldırım, Kadri. "Didaktik Şiirin Abbasiler Döneminde Ortaya Çıkışı ve Geleşimi Üzerine Bir İnceleme". *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 1/18 (2009): 171-207.
- Yıldırım, Nimet. *Fars Mitolojisi Sözlüğü*. İstanbul: 2008.
- Yıldırım, Nimet. *İran Edebiyatı: Başlangıçtan İslâmiyet'e Kadar*. İstanbul: Pinhan Yayıncılık, 2012.
- Yıldırım, Nimet. "İslâm Sonrası İlk Dönem Fars Şairleri". *Doğu Esintileri*, 6/1 (2017), 175-213.
- Yıldırım, Nimet. HYPERLINK "https://www.pinhan yayincilik.com/iran-edebiyati-islamiyet-ten-gazneliler-e" *İran Edebiyatı: İslâmiyetten Gaznelilere*. İstanbul: Pinhan Yayıncılık, 2021.
- Yıldız, Alim. "Süleyman Nazif'e Göre İran Edebiyatının Tesiri" *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* (2004), 153-201.
- Yılmaz, Nurullah. *II Abbâsî Asrında Edebî Çevre*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi, 1995.
- Yılmaz, İbrahim. "Klasik Arap Şiirinde Nazım Şekilleri". *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 22 (2004): 108-133.
- Zebîdî, Muhammed b. Muhammed el- Hüseyin. *Tâcu'l-Arûs*. Kahire: 1307.
- Zamahşerî, Mahmûd b. Ömer Cârullah. *Dîvân*. neş. Fâtuma Yûsuf el-Haymî. Beyrut: Dâr Sâdir, 1429.
- Zemahşerî, Ebul Kasım Carullah Mahmûd b. Ömer b. Muhammed b. Ahmed. *Mukaddimetü'l-Edeb*. haz. Nuri Yüce. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1993.
- Zerkânî, Seyyid Mehdî. "Senâ'î ve Sünnet-i Gazel-i İrfânî". *Şûrîde-yi Der Gazne Endîşehâ ve Âsâr-ı Hekîm Senâ'î, Be-Kuşîş-i Muhammed Futûhî-Alî Asğar Muhammed Hânî*. Tahran: İntişârât-ı Suhen, 1385.
- Zerrînkûb, Abdülhuseyn. *Donbâle-i Rûzgârân-i İrân*. Tahran: 1375.
- Zerrînkûb, Abdu'l-Huseyn. *Seyrî Der Şi'r-i Fârsî*. Tahran: 1367.
- Zerrînkûb, Abdu'l-Huseyn. *Ez Guzeşte-yi Ebebî-yi İrân*. Tahran: 1375.
- Zerrînkûb, Abdülhuseyn. *Bâ Kârvân-ı Hulle*. Tahran: 1386.
- Zevzenî, Ebû Abdî'llah b. Hüseyin b. Ahmed. *Şerhu'l-Mu'allakâti's-Seb'a*. Beyrut: trs.
- Zeydân, Corcî. *İslâm Medeniyeti Tarihi*. çev. Zeki Megamiz. İstanbul: MEB Yayınları, 1976.

- Zeydân, Corcî. *Târîhu Âdâbi'l-Luğati'l-'Arabiyye*. haz. Şevkî Dayf. Kahire: 1928.
- Zuheyr b. Ebî Sulmâ. *Dîvânü Zuheyr b. Ebî Sulmâ*. neş. Alî Hasan Fâ'ûr. Beyrut: Dâru'l-Kutubi'l-İlmiyye, 1408.
- Zuheyrî, M. Ğ. *el-Edeb Fî Zilli Benî Buveyh*. Kahire: 1368.

Çevrimiçi Kaynaklar

- Akün, Ömer Faruk. "Divan Edebiyatı". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. Erişim: 12. 04. 2024. <https://islamansiklopedisi.org.tr/divan-edebiyati>
- Akün, Ömer Faruk. "Mehmed Fuad Köprülü". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. Erişim: 07. 04. 2024. <https://islamansiklopedisi.org.tr/mehmed-fuad-koprulu>
- Apak, Âdem. "Şuûbiyye". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. Erişim: 12. 04. 2024. <https://islamansiklopedisi.org.tr/suubiyye>
- Bilkan, Ali Fuat. "Sebk-i Hindî". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. Erişim: 12. 04. 2024. <https://islamansiklopedisi.org.tr/sebk-i-hindi>
- Durmuş, İsmail. "İbnu'l-Mukaffâ". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. Erişim: 9 Eylül 2024. <https://islamansiklopedisi.org.tr/ibnul-mukaffa#1>
- Durmuş, İsmail. "Secî". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. Erişim: 01.04.2024. <https://islamansiklopedisi.org.tr/seci>
- Dursun, Hakkı Yıldız. "Abbâsîler". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. Erişim: 12. 04. 2024. <https://islamansiklopedisi.org.tr/abbasiler#1>
- Edirmeli Nazmî. *Mecmâ'u'n-Nezâ'ir (inceleme-Metin)*. PDF: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 2017. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56057,mecmaun-vezair-edirmeli-nazmi-pdf.pdf?0>
- Fayda, Mustafa. "Adnân". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. Erişim: 01.04.2024. <https://islamansiklopedisi.org.tr/adnan>
- Fayda, Mustafa. "Kahtân". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. Erişim: 01.04.2024. <https://islamansiklopedisi.org.tr/kahtan>
- Kanar, Mehmet. "Şâhnâme". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. Erişim: 07.04.2024. <https://islamansiklopedisi.org.tr/sahname#1>
- Kandemir, M. Yaşar. "Mevzu". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. Erişim: 01. 04. 2024. <https://islamansiklopedisi.org.tr/mevzu--hadis>
- Küçük, Raşit. "Abdullah b. Mübârek". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. Erişim: 02. 04. 2024. <https://islamansiklopedisi.org.tr/abdullah-b-mubarek>
- Naskalı, Esko. "İran". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. Erişim: 12. 04. 2024. <https://islamansiklopedisi.org.tr/iran#2-baslangictan-musulmanlar-tarafindan-fethine-kadar>
- Pervâne b. Abdullah. *Pervâne Bey Mecmuası*. PDF: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 2017. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55832,Pervane-bey-mecmuasi-pdf.pdf?0>

- Selvi, Saime İnal. “Senâî”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. Erişim 07.04.2024. <https://islamansiklopedisi.org.tr/senai>
- Tülücü, Süleyman. “Muallakât”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. Erişim 04.04.2024. <https://islamansiklopedisi.org.tr/muallakat>
- Uludağ, Süleyman. “Hallâc-ı Mansûr”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. Erişim 07.04.2024. <https://islamansiklopedisi.org.tr/hallac-i-mansur>
- Yazıcı, Tahsin ve Öztürk, Mürsel. “İran”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. Erişim: 29. 03. 2024. <https://islamansiklopedisi.org.tr/iran#7-dil-ve-lehceler>
- Yazıcı, Tahsin. “Derî”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. Erişim: 12. 03. 2024. <https://islamansiklopedisi.org.tr/deri--farsca>
- Yiğit, İsmail. “Mevâlî”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. Erişim: 01. 04. 2024. <https://islamansiklopedisi.org.tr/mevali>

ARAP-FARS EDEBİYATI OKUMALARI

Arap, Fars ve Türk edebiyatı kendi seyrinde devam ederken M. 7. yüzyılın başında Arap Yarımadası'nda Mekke şehrinde ortaya çıkan İslâm dini; tevhid ilkesi ve inancı doğrultusunda Arapların tüm yaşamını değiştirmiştir. Bu değişiklikten şiir de nasibini almıştır. Böylece Arap şiiri cahili boyuttan İslâmî boyuta geçmiştir. Bu durum, edebiyatın yeni bir hikâyesinin yazılmaya başlamasını sağlamıştır. Yazılan bu yeni öykü, Arap Yarımadası'nın sınırlarını aşmış ve Arapların ele geçirdiği topraklarda da varlığını hissettirmiştir. Bu öykünün ilk aşaması ise Sasanî yani İran coğrafyasında yazılmıştır.

Gazel; Arap, Fars ve Osmanlı gazeli olmak üzere üç boyutludur. Bu müşterekliğin ortak noktaları olduğu gibi farklı noktaları da bulunmaktadır. Ortak nokta, geleneği yansıtmaktadır; farklılıklar ise gazelin aidiyetini göstererek onu yerli yapmakta ve bir coğrafyaya bağlamaktadır. Ortak müşterekleri olan mazmun ve mefhumlar; Arap edebiyatından alınmış, Fars edebiyatında geliştirilmiş ve Osmanlı edebiyatına aktarılmıştır. Bu müştereklerdeki fark ise şairlerin şiir yeteneklerinde gizlenmiştir. Fakat Fars ve Osmanlı şairleri müşterek mazmun ve mefhumları mahalli ve yerli yapma hususunda büyük başarı göstermiştir.

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI
Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4
Cağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul
Tel. - Faks: +90 212 526 98 06
www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

ISBN 978-625-6063-52-5

9 786256 063525